

ජනශ්‍රැතියෙන් ඉස්මතුකරන ශ්‍රී ලංකාවේ පුරාණ ප්‍රවාහනය හා බැඳුණු සමාජ සංස්කෘතිය පිළිබඳ ව සමාජ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

ටී. ජී. ඩී. උදයකාන්ති¹, වන්දන රෝහණ විතානාවලි

සංක්ෂේපය

මානව සමාජය තුළ ඥාන සම්පාදනය වූයේ ජනශ්‍රැතිය මගිනි. එය සමාජයේ අන්‍යයතාවය යි. පොදු ජනයා අතර පවතින සම්ප්‍රදායික විශ්වාස, පුරාවෘත්ත හා සිරිත් විරිත් ජනශ්‍රැතියට අයත් වේ. පැරණි සමාජයේ පැතිකඩ ජනශ්‍රැතිය තුළින් හඳුනාගත හැකි අතර එය සමාජයේ සෑම අංශයක් කෙරෙහි ම බැඳී පවතින්නකි. ඒ අනුව පැරණි සමාජය තුළ ප්‍රවාහනය හා බැඳුණු ජනශ්‍රැතියක් හඳුනාගත හැකි ය. මෙම පර්යේෂණයේ අධ්‍යයන ගැටළුව වන්නේ ජනශ්‍රැතිය තුළින් පුරාණ ලංකාවේ ප්‍රවාහන විධි හා ඒ හා බැඳුණු සමාජ සංස්කෘතික පසුබිම පිළිබිඹු කරනවා ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම ය. අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ පුරාණ ලාංකේය ජනශ්‍රැතිය තුළින් මතු කෙරෙන ප්‍රවාහන විධි හා ඒ හා බැඳුණු සංස්කෘතිය හඳුනාගැනීම වන අතර ප්‍රවාහනය හා බැඳුණු ජනශ්‍රැතියක් නිර්මාණය වීමට බලපෑ හේතු හඳුනාගැනීම, පැරණි ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන් හා එහි සමාජ ආර්ථික වැදගත්කම හඳුනාගැනීම අතුරු අරමුණු වේ. මෙම පර්යේෂණය ද්විතීක දත්ත මත පදනම් වූවක් විය. ජනශ්‍රැතිය තුළින් පැරණි ලංකාවේ ප්‍රවාහන විධි යළි ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමට සමත් වී ඇති බව පැහැදිලි ය. පැරණි ලාංකේය ගම් සමාජය තුළ කරත්තය ප්‍රධාන ගමන් රථයක් වූ අතර එය භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයට, ගමන් බිමන් යාමට පමණක් නොව මඟුල් තුලා හා සෙසු සමාජීය සහ ආගමික උත්සව සඳහා ද උපයෝගී කර ගන්නා ලදී. කරත්ත භාවිතය පදනම් ව බිහි වූ කරත්ත කවි යනු පැරණි ප්‍රවාහනය පිළිබඳ සාක්ෂි සපයන ප්‍රධාන ජනශ්‍රැතියක් විය. ජල මාර්ග ආශ්‍රිත ප්‍රවාහනය තුළ පාරුව වැදගත් ප්‍රවාහන මාධ්‍යයක් වූ අතර ඒ හා බැඳුණු පාරු කවි ජනශ්‍රැතිය තුළ සුවිශේෂී වේ. ගමනාගමනයේ දී මගතොට ගිමන් හරින ලද අම්බලම ආශ්‍රිත ව ද අපූරු උපසංස්කෘතියක් ගොඩනැගී තිබුණු බවට ජනශ්‍රැතිය සාක්ෂි දරයි. ආරම්භයේ සිට ම දුම්රිය සමඟ බැඳුණු උපසංස්කෘතියක් බිහිවී තිබෙන අතර එය තත්කාලීන සාමාජීය මනෝභාවයන් හෙළි කරන්නකි. මගතොටේ දී පාළුව මකාගැනීමට ගැයූ සීපද, ජන කවි ලෙස සමාජගත වූ අතර ඒවා එකල සමාජ ආර්ථික ක්‍රියාවලියේ හරස්කඩ මතු කරන්නකි. ගමනාගමනය සමඟ බැඳුණු වාරිත විධි හා පෙරමග ලකුණු බැලීම ක්‍රියාකාරකම් පැරණි ග්‍රාමීය සමාජ තුළ තිබුණු බවට ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයෝ සාක්ෂි දරයි. ඒ අනුව පැහැදිලි වන්නේ ජනශ්‍රැතිය තුළින් මතු කරන ප්‍රවාහනය පිළිබඳ තොරතුරු පැරණි ලාංකේය සමාජ සංස්කෘතියේ එක් පැතිකඩක් අනාවරණය කරන බව ය.

මූලාස පද: අම්බලම, උපසංස්කෘතිය, ජනශ්‍රැතිය, ප්‍රවාහනය

¹ සමාජීයවිද්‍යා සහ මානව ශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය මිහින්තලේ.

හැඳින්වීම

අතීතයේ මුතුන් මිත්තන්ගේ සොබා දහම සමග බැඳුණු අත්දැකීම් ගොන්න සාම්ප්‍රදායික ඥාණය මත පදනම් කොටගෙන පරපුරෙන් පරපුරට ගලායාමට ඉඩ සැලැස්විය. කෘෂි කර්මාන්තය මත පදනම් වූ සරල අල්පේච්ඡ ජීවන රටාව තුළ පාඨව, මහන්සිය, කාන්සිය, දුක්ඛ දෝමනස්සයන් හා තනිකම මග හරවා ගැනීමට ගත් උත්සහයේදී සිව් පද, පිරුළු, තේරවිලි, ජනකතා හා ජනප්‍රවාද වැනි ජනශ්‍රැතිකාංග බිහි විය. ජනශ්‍රැතිය යන පදය ඉංග්‍රීසි භාෂාවේ Folklore යන වචනයෙහි අර්ථය අනුව සකසා ගත් පාරිභාෂිත වදනකි (The Oxford English Dictionary Vol. Rv-P 390). ඒ අනුව පොදු ජනයා අතර පවතින සාම්ප්‍රදායික විශ්වාස, පුරාවෘත්ත, මිථ්‍යාවන් හා සිරිත් විරිත් මෙන්ම වත් පිළිවෙත් ජනශ්‍රැතිය ක්‍රියා වශයෙන් සැලකෙන බව පැහැදිලි ය. පැරණි සමාජ ව්‍යුහය තුළ සාමූහිකව මානව වර්ගාවන් තුළින් නිර්මිත සාමූහික අනන්‍යතාවය ජනශ්‍රැතිය ලෙස සමාජ ගතවූ අතර එය ඔවුන්ගේ නිර්මාණශීලීත්වය මෙන් ම සමාජ පරිසරයේ ද කැඩපත විය. ජන සමාජය තුළින් නිර්නාමිකව මතුව ආ සාමූහික විඥාණයේ කලාත්මක පැතිකඩ ජනශ්‍රැතිය ලෙස සලකන ලදී.

සමාජ ජීවිතයේ සෑම අවස්ථාවක් ම හා බද්ධව මතුවූ ජනශ්‍රැතිය තුළ පුරාණ සමාජයේ ප්‍රවාහනය හා ප්‍රවාහන විධි පිළිබඳව ජන සංකල්ප මතුකර දක්වා ඇත. ප්‍රවාහනය හෙවත් ගමනාගමන ක්‍රමයකින් ඉටුවන ප්‍රධානම සේවය වන්නේ පුද්ගලයකු සත්වයකු හෝ භාණ්ඩයක් එක් ස්ථානයක සිට තවත් ස්ථානයකට රැගෙනයාම ය. මුල් කාලීනව මිනිසා සිය සබඳතා ගොඩනගා ගත්තේ ඇවිද යාහැකි දුරින් පමණි. නමුත් පසු කාලීනව මානව සමාජයේ සිදුවූ බුද්ධිමය හා කාර්මික පරිවර්තනය තුළ නව සොයා ගැනීම් හමුවේ ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන් වෙනස් විය. ප්‍රවාහන සංකල්ප ද මානව සමාජය තුළ නිර්මිත දියුණු වූ සංකල්පයක් වන අතර එහි භාවිත ස්වරූපය සමාජයෙන් සමාජයට අවස්ථාවෙන් අවස්ථාවට වෙනස් වී ඇත. ජන සමාජගතව පාරම්පරිකව සම්ප්‍රේෂණය වූ ජනශ්‍රැති තුළින් ඒ පිළිබඳව අනාවරණය කරගත හැකි ය.

පර්යේෂණ ගැටළුව

මානව සමාජය තුළ ඥාණ සම්පාදනය වූයේ ජනශ්‍රැතිය මගිනි. එය එම සමාජයේ අනන්‍යතාවයකි. පොදු ජනයා අතර පවතින සාම්ප්‍රදායික විශ්වාස, පුරාවෘත්ත හා සිරිත් විරිත් ජනශ්‍රැතියට අයත්වන අතර එය පැරණි සමාජයේ පැතිකඩ පෙන්නුම් කරයි. ඒ අනුව පැරණි සමාජය තුළ ප්‍රවාහනය හා බැඳුණු ජනශ්‍රැතියක් හඳුනාගත හැකි ය. මෙම අධ්‍යයනයේ අධ්‍යයන ගැටළුව වන්නේ ජනශ්‍රැතිය තුළින් පුරාණ ලංකාවේ ප්‍රවාහන විධි හා ඒ හා බැඳුණු සමාජ සංස්කෘතික පසුබිම පිළිබිඹු කරනවාද යන්න විමර්ශනය කිරීම ය.

අරමුණු හා ක්‍රමවේදය

මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණු වන්නේ පුරාණ ලාංකේය ජනශ්‍රැතිය තුළින් මතු කෙරෙන ප්‍රවාහන විධි හා ඒ හා බැඳුණු සංස්කෘතිය හඳුනාගැනීම වන අතර උප අරමුණු වන්නේ ප්‍රවාහනය හා බැඳුණු ජනශ්‍රැතියක් නිර්මාණය වීමට බලපෑ හේතු හඳුනාගැනීම , පැරණි ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන් හා එහි සමාජ ආර්ථික වැදගත්කම හඳුනාගැනීම වේ. මෙම පර්යේෂණය ද්විතීයික දත්ත මත පදනම් වූ අතර දත්ත රැස් කිරීම සඳහා ප්‍රවාහනය හා ජනශ්‍රැතිය පිළිබඳව ලියවුණු පොත් පත් සහ වාර්තා භාවිතා කරන ලදී.

විමර්ශනය

මිනිසා සිය දෛනික රාජකාරි කාන්සියෙන් මහන්සියෙන් තොරව ඉටුකර ගැනීමට දැරූ ප්‍රයත්නය තුළ ජනශ්‍රැති නිර්මාණය විය. එය කවි කතා, ප්‍රස්ථා පිරුළු, ලෙස සමාජ ගත වූ අතර ඔවුන්ගේ සමාජ ජීවිතයේ ප්‍රකාශනයක් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය. ඒ අනුව සමාජය පිළිබඳ කටිකාවන් ද විවර විය. ජනශ්‍රැති විවිධ ස්වරූපයෙන් හඳුනාගත හැකි අතර එය විවිධ අවස්ථාවන් වල නිර්මාණය වී ඇති බව විවිධ අධ්‍යයනයන්ගෙන් පැහැදිලි වේ. එනම් ජන වාරිත්‍ර, ජන නැටුම් ප්‍රභේද, ජන නාට්‍යය හා රැඟුම්, රූකඩ, ජන කලා, ජන විශ්වාස, ජන වෙදකම, තුර්ය භාණ්ඩ හා වචන උපයෝගික සංගීතය, ජන කවි

කතා, ජන භාෂණය, ජන උපමා හා සරදම් නාම වැනි පුද්ගල නාම හා ස්ථාන නාම, ජන ක්‍රීඩා, අභිනය විධි, සංකේත, ප්‍රාර්ථනා, විහිළු තහළු, ජන නිරුක්ති ශාස්ත්‍ර, ජන ආහාර වට්ටෝරු, ඇතිරිළි හා විසිතුරුමැහුම් මෝස්තර ගෘහ නිර්මාණ මෝස්තර, ධාන්‍යාගාර ආවරණ, පදික වෙළඳුන්ගේ විශේෂ කතා ව්‍යවහාර, සතුන් කැඳවීමට හා විධාන කිරීමට භාවිතා කරන සාම්ප්‍රදායික හා සම්මත භාෂා විධි ආදී වශයෙනි (Mahendra 1990:12).

ජනශ්‍රැතිය තුළින් ප්‍රවාහනය පිළිබඳ තතු අනාවරණය වීමට හේතු ගවේෂණය කිරීමේදී පැහැදිලි වූයේ, එය සමාජ සංස්කෘතිය පිළිබඳ ප්‍රකාශිත මාධ්‍යයක් බවයි. එහි ආකාර ගණනාවක් හඳුනාගැනීමට පුළුවන.

1. මගතොට ගමන් කිරීමේදී රුදුරු වන සතුන් රැඳී මහා වන පෙත් පසු කිරීමට සිදු වූ අතර එම සතුන්ගෙන් සිදුවන හානිය අවම කර ගැනීමට විවිධ ශබ්ද හා කවි ගායනා කිරීම.
2. මගතොට කාන්සිය මහන්සිය මකාගන්නට ජන කවි, කථා, ප්‍රස්ථා පිරුළු නිර්මාණය වීම.
3. ගමනේදී මුහුණ දෙන දුක් කම්කටොළු ජනශ්‍රැති තුළින් මතු කරන්නට උත්සහා ගැනීම.
5. ජන සම්මතයෙහි පැවති ගමනාගමනය හා සම්බන්ධ ඇදහිලි විශ්වාස සමාජ ගත කරන්නට අවස්ථාවක් වීම.
6. ගැල්කරුවන් තවලම් කරුවන් දුර බැහැර යන්නේ තනිව නොව තම බාල පරපුරද සමඟ ය. වාචිකව පැවති ආ ජනශ්‍රැති දෙවන පරපුරට දායාද කරන්නට මගතොට කදිම අවස්ථාවක් වීම.
7. අම්බලම් සාහිත්‍යය තුළ එක් එක් පළාත් වලින් පැමිණි පිරිස් සිය පළාත් පිළිබඳ මගතොට තොරතුරු පිළිබඳව කවියට නගා ඇති බවට අම්බලම් කවි සාක්ෂි දැරීම.
8. පෙර මඟ ලකුණු බොහෝ විට නිර්මාණය වන්නේ සතුන් ඇසුරිණි. මිනිසාට වඩා ස්වාභාවික පරිසරය පිළිබඳ සංවේදී සතුන් ලබාදෙන ඉඟි පිළිබඳ ව අනාවරණය වීම.
9. සමහර මඟ වැනුම් අතිශයෝක්තියෙන් නමුදු ඉදිරිපත් කර ඇත්තේ එම මඟ ලකුණු පිළිබඳ නැවත ගමන් කරන්නෙකුට ප්‍රයෝජනවත් වන ආකාරයෙන් වන බව හඳුනාගත හැකිවීම.

ජනශ්‍රැතිය මානව සමාජානුයෝජනය තුළ පරම්පරාවට දායාද වන සමාජ අනන්‍යතාවයකි. මෙය සමාජය තුළ පුහුණු කරන ලද වාචිකමය ස්වරූපයක් වන අතර එය එම සමාජ සංස්කෘතියෙහි ප්‍රකාශනයකි. සිංහල ජනශ්‍රැතිය ගත්කල එය ජනකථා, ජනප්‍රවාද, ප්‍රස්තා පිරුළු පද්‍ය ස්වරූපීය ජනශ්‍රැති, ජන කවි සිව්පද, දරු නැළවිළ සහ ජන ක්‍රීඩා ගී හඳුනාගත හැකි ය. එහි වර්ගීකරණයන් අවස්ථානුකූල වන අතර මානව සමාජයේ පැරණි ප්‍රවාහනය හා ප්‍රවාහන විධි පිළිබඳව ගැල් කවි, ජන කවි, ජන කථා මග ලකුණු සහ අම්බලම් සංස්කෘතිය මගින් හෙළිදරව් කරයි. මෑත කාලීනව දුම්රිය, බස් සහ ත්‍රිචල්ර සංස්කෘතිය තුළින් සමාජගත වන ජනශ්‍රැතිය සමාජයට යම් පණිවුඩයක් දීමට උත්සහ කරයි.

ලෝකයේ ආරම්භක සමාජයන්හි මිනිසා සාමූහික දිවි පෙවකක් ගත කළද ඔවුන් ප්‍රාදේශීය හුදකලා බවින් පෙළිනි. ඔවුන් සිය සබඳතා ගොඩනගා ගත්තේ ඇවිද යා හැකි දුරින් පමණි. ලොව මුල් කාලයේ ප්‍රවාහනය කරන නිශ්චිත ක්‍රමවේදයක් හඳුනාගෙන නොතිබිණි. සරල අවශ්‍යයතා වලින් සැදුම් ලත් මිනිසා තම අවට පරිසරයෙන් සියලු මූලික අවශ්‍යයතා ඉටු කර ගත්හ. වලනය සඳහා ඇවිද යාම සිදු කළහ. තමා විසින් දඩයම් කරන සතුන් හෝ නෙලා ගන්නා පලවැල එක් තැනකින් තවත් තැනකට රැගෙන යාමට තම කායික ශක්තිය යොදා ගත්හ. දඩයම් යුගයෙන් එඩේර යුගයට පැමිණීමත් සමඟ මිනිසා තමාට හිලෑ කරගත හැකි සතුන් ප්‍රවාහනය සඳහා යොදා ගන්නා ලදී. එහිදී බොහෝ විට තෝරා ගත්තේ බොහෝ දුර ගමන් කළ හැකි බර ඉසිලිය හැකි හිලෑ සතුන් ය. ඒ අනුව අශ්වයින්, බූරුවන් වැනි සතුන් මුල් යුගයේදී මිනිසා විසින් ප්‍රවාහනය සඳහා සමීප කර ගන්නා ලදී. එඩේර යුගය තුළ හිලෑ කරගන්නා සතුන් සමඟ තැනින් තැනට ඇවිදීමත් තම ප්‍රවාහන අවශ්‍යතාවයන් සපුරාගෙන ඇත.

රෝදය සොයා ගැනීම ප්‍රවාහනයේ සුවිශේෂී සංසිද්ධියක් වන අතර රෝදය භාවිතයෙන් නිර්මාණය කරගත් සරල වාහන ගවයින්, අශ්වයින් වැනි සතුන් මගින් වඩාත් පහසුවෙන් ඇදගෙන යාමට හැකිවිය. ගොවි යුගය තුළ දියුණු වන මිනිසා පරිභෝජනයෙන් ඇත්ව වෙළදපොළ ඉලක්ක කරගත් නිෂ්පාදනයට යොමු විය. ඒ සමගම ප්‍රවාහන මාධ්‍යය ද දියුණු විය. නිෂ්පාදන අතිරික්තය වෙළදපොළට රැගෙන යාම සඳහා ගවයින්, බුරුවන්, ඔටුවන් වැනි සතුන් යොදාගත් ගැල් භාවිත කරන ලදී. එය මීට පෙර පැවති සත්ත්ව ප්‍රවාහනයට වඩා කාර්යක්ෂම හා පහසු විය. ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි සමාජය තුළ ප්‍රවාහනය පිළිබඳ ව සාකච්ඡා කිරීමේදී ප්‍රවාහනය හා ප්‍රවාහන විධි හඳුනාගැනීම සඳහා ජනශ්‍රැතිය වැදගත් භූමිකාවක් උසුලයි. පැරණි සමාජය තුළ කරමතින් භාණ්ඩ රැගෙන ගිය මිනිසා පසුව හිලෑ කරගත් සතුන් ඒ සඳහා යොදා ගන්නා ලදී. එය තවලම ලෙස හැඳින්විය. එය කරත්තයට පෙර සමාජය තුළ ජනප්‍රිය ප්‍රවාහන මාධ්‍යයක් වූ අතර ගවයකු හෝ බුරුවකුගේ පිට මත ගෝනී දෙකක භාණ්ඩ පුරවා එකට ඇදා ගොනාගේ පිට දෙපසට සමබරව සිටින සේ එල්ලායාම මෙහිදී සිදුවේ. එය ජන කවියා පහත පරිදි මතු කර ඇත්තේ මෙසේය.

වැස්ස වහින්නා වැහි කළු කරන්	නා
ගොනා නොයන්නා ගෝනිය තෙමෙන්	නා
පතුල ලිහෙන්නා පසුබිම ඇතෙන්	නා
මෙදා මගේ තවලම් රිස්ස යන්	නා

(ආනන්ද 2000: 43)

තවලම්කරු මුහුණ දුන් දුක් ගැහැට මේ තුළින් නිර්මිතය. තවලමක සතුන් මුහුණ දෙන ගැටළු පිළිබඳ සමාජ කවීකාවක් මෙමගින් ගොඩනැගීමට ජන කයා උත්සාහා ගෙන ඇත. උක්ත ජන කවිය තවලම් සංස්කෘතිය පිළිබඳ එක් ප්‍රකාශනයක් පමණි.

තවලමින් පසු ජනප්‍රිය ප්‍රවාහන මාධ්‍යය වූයේ කරත්තයයි. එය විවිධ ප්‍රභේද වලින් හඳුන්වන හැකි ය. බර කරත්තය, බර බාගය, බක්කි කරත්තය, රේස් තිරික්කලය, ගමන් කරත්තය ආදිය මෙම කරත්ත ප්‍රභේද වේ. කරත්තය හා ගැමි සමාජය අතර උසස් සබඳතාවක් ඇති අතර එය වාණිජ හෝග වගාව හඳුන්වා දීමත් සමඟ වඩාත් ජනප්‍රිය විය. මගුල් තුලා, ආගමික උත්සව, රෝගීන් රෝහල වෙතසහ වෙද මහතා වෙත රැගෙනයාම හා සාමාන්‍ය දුර බැහැර ගමන්වලට කරත්තය උපයෝගී කර ගත්හ. එය සමාජ තත්ත්වය ප්‍රදර්ශනය කළ භාණ්ඩයක් වූ අතර සමාජය තුළ ප්‍රභූ පන්ති සිය ප්‍රභූත්වය ප්‍රදර්ශනය කිරීමට භාවිතා කරන ලදී. කරත්තය පැරණි සමාජය තුළ කෙතරම් ජනප්‍රිය කතාබහට ලක්වූ මාධ්‍යයක් වීද යන්න ජනශ්‍රැතිය සාක්ෂි දරයි.

අටිය වඩන ලොකු අප්පුගේ	කරත්තේ
කැහැටු ගොන් බාන බැදලා	දෙපැත්තේ
කවට කමට විය අඹරා ගති	නිත්තේ
ගොසින් ලිහමු ගිංතොට නැන්දගේ	වත්තේ

(කුමාරසිංහ 2005: 83)

කරත්තකරු විඳි දුක්පීඩා ඔවුන් ජීවත් වූ සමාජ ක්‍රමයේ පැවති දුර්වලතා අනුව සෘජුව ප්‍රකාශ කිරීමට හැකියාවක් නොවූ තැන එය වක්‍රව කරලියට රැගෙන ආ මාධ්‍යයක් ලෙස ජනශ්‍රැති හැඳින්විය හැකි ය. මාර්ග ප්‍රවාහනය තුළ එකල වඩා සුවිශේෂී වූ කරත්තය ඇසුරු කොටගෙන ගොඩනැගුණු ජනශ්‍රැතිය තත්කාලීන සමාජ තොරතුරු මනා ලෙස භාවා දක්වයි. එය පවතින දේශපාලන සමාජ ක්‍රමය පිළිබඳව ද හෙළිදරව් කරයි.

බර වැඩිවෙලා ගොන් බානට උණ	අවුලේ
කර වණ කළේ ඇයි දැයි මුගේ නැද්ද	මොලේ
මරලා මු දැම්මොතින් හොදයි	කැලේ
පොත බලලා පඩි දෙනකං සිටු	ගාලේ

(එම්.: 2005: 92)

ගාලේ යනු කරත්තය රැගෙන යන්නා ය. කරත්ත හිමිකරු සිය සේවකයාට සිදු කරන තර්ජනය මෙම කවිය තුළින් මොනවට ඉස්මතු වේ. මෙමගින් එකල ප්‍රවාහන පද්ධතිය හා බැඳුණු සේවක-සේවා ගැටළු හඳුනාගත හැකිවූ අතර කරත්තය හා බැඳී වෘත්තීය ද මේ තුළින් ප්‍රකට වේ.

ගැල හා බැඳුණු ජනශ්‍රැතිය තුළ ගැල්කරු භාවිතා කල විශේෂ භාෂාව පිළිබඳ ව හඳුනා ගත හැකි ය. මක්මා යනුවෙන් හඳුන්වා ඇත්තේ ගොනා ය. ජං ජං ලෙස ගොනාට අමතයි. කිරිපල්ල යනු ගොනාගේ යටිබඩ ප්‍රදේශයයි. ජනගහන වර්ධනය, අවශ්‍යතාවල ප්‍රසාරණය, භාණ්ඩ හුවමාරුව, අර්ථ රටාව ආදිය සාධක අනුව කරත්තයේ වැදගත්කම වැඩි විය. ඒ බැව් ජන කවිය තුළ ස්මතු කරන්නට ජන කවියා උත්සහ දරා ඇත.

ජන කවිය තුළ බුදු දහමට අනුව සංසාරය පිළිබඳ පැහැදිලි කරන්නට කරත්තය සංකේතවත් විය. සංසාරය දුක්ඛිත බවත් තමන් කරනුලබන රක්ෂාවේ කම්කටොලුත් සෘජුව හා වක්‍රව ජන කවිය තුළ සාකච්ඡා කර ඇත. ඒ අනුව ගැල හා විවිධ අයුරින් බැඳුණු ජනශ්‍රැතිය සමාජ ජීවිතයේ ප්‍රබල ප්‍රකාශනයක් විය.

හපුතලේ කන්දේ යනකොට කඳු	බොහොමා
ඒවා අදින ගවයන්හට හති	බොහොමා
පිනට පවට අප ඉපදුනේ මෙහෙම	තමා
පින්කල ගොනෝ ඇදපත් යන්නටම	තමා

(ආනන්ද 2000: 40)

පැරණි සමාජය තුළ ප්‍රචලිත ප්‍රවාහන මාධ්‍යයක් ලෙස ඔරුව, පාරුව හැඳින්විය හැකි ය. පාලම් නොමැති කාලයේ ගඟ එගොඩ මෙගොඩ ගමන් කලේ පාරුවෙනි. පාරුවේ එගොඩ මෙගොඩ යන කල දැනෙන කාන්සිය මකාලන්නට ඔවුහු ඔරු පාරු කවි කියූහ.

ඔන්න මලේ ඔය නාමල නෙලා	වරෙන්
අත්ත බිඳෙයි පය බුරුලෙන් තබා	වරෙන්
කැළණි ගඟේ ඔරු යනවා බලා	වරෙන්
සාදු කාර දී ඔරුවක නැගී	වරෙන්

මෙම කවිය සිංහල ජනකවි අතර ජනප්‍රිය කවියක් වන අතර එකල සමාජය පිළිබඳ විත්ත රූප මතු කරන්නට සමත් වී ඇත. කැලණිය වන්දනා කිරීමට ඔරු පාරු වලින් එගොඩ මෙගොඩ ගිය බව කවියෙන් පැහැදිලි වේ. එය සමාජ ජීවිතය පිළිබඳ සෘජු ප්‍රකාශනයක් වන අතර ඒ තුළ සමාජ යථාර්තය වක්‍රව දිග හරිනු ලැබේ. මෙය දියුණු ජන කවි හා ජනශ්‍රැතියක් අප සතුවූ බවට කදිම නිදසුනකි.

අතීතයේ පයින් ගමන් කරන සහ කරත්තවල ගමන් කරන ජනතාව ද දුර බැහැර යන විට මඟ තොට ගිමන් හරින ලද්දේ අම්බලමක ය. එය රටතොට මිනිසුන් දැන හැඳින ගත් අපූරු ස්ථානයකි. විවිධ සංස්කෘතීන් විවිධ භාෂාවන් සම්මිශ්‍රනය වූ තැනකි. දහවල මඟ ඇවිද රාත්‍රියේ අම්බලමට ගොඩ වදින පිරිස් එහි මහන්සිය කාන්සිය මග හරවා ගත්තේ කවි කථා විහිළු තහළු වලිනි. අම්බලම තුළ වෙනස්ම සංස්කෘතියක් බිහිවන්නේ ජනශ්‍රැතිය සමඟ ය. ඒ සඳහා අම්බලම පාදක කරගත් සිද්ධි උපයෝගී කරගෙන ඇත. ඔරු පාරු හා ගැල් ප්‍රවාහනය පමණක් පැවති කාලයේ ජනතාව සාමාන්‍යයෙන් දුර ගමන් වල නඩ වශයෙන් ගමන් කලහ. සමහරවිට ඔවුන්ගේ බර රැගෙන යාමට කරත්තයක් යොදා ගනු ලැබීය. ඒ අවධියේ දුරබැහැර ගමන් යන කානටත් අම්බලම ඉතාමත් ප්‍රයෝජනවත් වන්නට ඇත. අම්බලමට පැමිණි ජනයා අතර වන්දනාකරුවන්, වෙළෙන්දන් පමණක් නොව ආණ්ඩුවේ මූලාදැනීන් ද වූහ. ජනාකීර්ණ අම්බලමේ ඇත්තවූන්ගෙන් රටතොට අසා දැනගැනීමේ ආසාවෙන් නිතර නිතර එහි පැමිණි පිරිස් ද විය. සමහරවිට අම්බලමට එන මගීහු මිදුලේ හෝ පිළිකන්නේ ලිප් බැඳ ආහාර උයා පිහා ගත්හ (විතාන 1999: 42). අම්බලමේ රැඳෙන තැනැත්තා වූ කලී තවත් ගැමියෙක් වන අතර ඔහුගේ සිතට නැගෙන සිතුවිලි කවියෙන් මුදා හරින්නේ ගමන් වෙහෙස සහ කාන්සිය මහන්සිය නැති කර ගැනීමේ අවියෙනි.

මන්දාරම උඩ ඉහිලෙන	වැහිළිහිණි
ගොනුගේ පිටට දැමුවා වැනි	බරගෝනි
වෙල ලඟ අම්බලම කාටත්	පරවේණි
මට තනි නැත නුඹ නාඩං	උලලේනි

(එම.: 1999: 52)

මෙය අම්බලම විත්ත රූපය නැගීමට සමත් කවියක් වන අතර පොදු අයිතියේ පැවති අම්බලම තුළ කිසිවෙක් නොවූ කල පවතින පාළුව තනිකම ජන කවියා මොනවට ඔප් නංවයි.

පැරණි ජන සමාජය තුළ සම්මත වූ නිමිති හඳුනාගත හැකි අතර පෙර මග ලකුණු ද ඒ අතර වේ. පෙර මග ලකුණු යනු කිසියම් ගමනක් යාමට මුලපුරන විට සිදුවන අහඹු සිදුවීම් අලලා ගොඩනැගුනු ජනමත පසුව ජන විශ්වාස වලට ඇතුලත් වීම තුළ ගොඩනැගෙන්නෙකි. සජාතික ලොවේ ඇතිවන ඝණික විපර්යාසයන් පිළිබඳ හඳුනාගැනීමේ හැකියාවක් මිනිසාට වඩා සතුන්ට තිබේ. බල්ලා, බළලා, උලමා, නරියා, කණකොකා, බස්සා, හුනා වැනි සතුන් ජන විශ්වාසයේ විවිධ සුභ අසුභ දේ සංකේතවත් කරයි. කිසියම් ගමනක් යන්නට පිටත් වනවිට බල්ලා පෙරමඟට විත් හැසිරෙන ආකාරයෙන් එම ගමනේ සාර්ථක අසාර්ථක භාවය තීරණය කරන්නට ගැමියන් පුරුදුව සිටින ලදී. ඒ පිළිබඳව ජනකවියා මෙලෙස මතුකර දක්වා ඇත.

දකුණේ කලව සිම්බොත්	බල්ලා
පැමිණේ සම්පත් සිතු ලෙස	ලොල්ලා
සිඹිණේ නම් අත බලු කෙළ	ගල්ලා
ගමනේ දුක්බ දෙති සතුරෙක්	අල්ලා

(ආනන්ද 2000: 116)

ගමනක් පිටත්වීමට නිවසින් එළියට බසින විට බල්ලෙකු කම්පට ගැසීම එම ගමන අසාර්ථක වීමක් හෝ අතරමග කිසියම් අනතුරක ලකුණක් බව පුරාණයේ සිටම පිළිගත් කාරණයක් විය. බළලෙකු වාහනයක හැපීම අසුභ නිමිත්තක් ලෙස සමාජය විසින් සලකනු ලබයි. එමෙන් ම නිවසේ ශාස්ත්‍රකරු ලෙස සලකන හුනා පිළිබඳ රොබට් නොක්ස් ඔහුගේ එදා හෙළදිව කෘතියෙහි දක්වා ඇත. මිනිසුන්ගේ අනාගතය සම්බන්ධයෙන් අනුශාසනා දෙන අනාගත චක්තෘ ලෙස සලකනු ලබන හුනා නැමති සතෙක් ලක්දිව සිටි යනුවෙන් ඔහු සඳහන් කර සිටී (නොක්ස් 1995: 202). ගෙයින් එළියට බසින විට හුනා ශබ්ද කරයි නම් එම ගමන බාධාවක් බව පැරැන්නන්ගේ මතයයි. කිරි එළදෙනෙකු ඉදිරියට හමුවේ නම් පිටත් වූ ගමන සුභ බව ජනමතයයි. එමෙන් ම ගමනක් යන්නට මුල පුරන විට මහල්ලෙකු මුණ ගැසීම අසුභ නිමිත්තක් ලෙස සලකන බැව් ජනශ්‍රැති තුළ සඳහන්ව ඇත (අමරසේකර 2005: 97). ඒ බැව් රොබට් නොක්ස්ගේ ලේඛනයේ ද සඳහන්වේ (නොක්ස් 1995: 202). දක්වා ඇත. උදෑසන අවධිවන විට හා හා පුරා ගමනක් යනවිට හෝ පළමුකොට දක්නට ලැබෙන අය ගැන බලවත් හැඟීමක් ඔවුන් තුළ ඇත්තේය. සුදු මිනිසෙකු හෝ ගැබිනි මාතාවක් දැකීම සුභ ලක්ෂණයක් යයි ඔවුහු සලකන්නාහ යනුවෙන් නොක්ස් සඳහන් කර තිබේ (එම). සුදු මිනිසෙකු දැකීම සුභ නිමිත්තක් ලෙස සැලකීමට එකළ යොමුවීම තුළ තුගත් ගැමියා එවකට මෙරට සිටි යුරෝපීය ජාතිකයින්ට දැක්වූ ගෞරව සම්ප්‍රයුක්ත බව ප්‍රකට කරයි. වැන්දඹු කාන්තාවන් අසුභ නිමිත්තක් ලෙස පැරණි සමාජය සැලකූව ද අද වන විට සමාජ ආකල්ප වෙනස්වීමත් සමඟ එම තත්ත්වයෙන් ඇත්වී ඇත. මින් පැහැදිලි ව ඉස්මතු වන්නේ මගතොට ප්‍රවාහනය හා ඒ හා බැඳුනු විශ්වාස ජන සම්මතයෙහි පැවති බවය. කිසියම් ගමනක් යෑමට පිටත්වන මොහොතේ කිවිසුමක් පිටවීම එම ගමනේ අපේක්ෂිතාර්ථය ඉටුනොවීමට හේතුවක් බව වර්තමාන සමාජයේ ද සැලකීමට පුරුදුව සිටී. මේ නිසා සුළු මොහොතක් ගමන ප්‍රමාද කර පිටත්වීම සිරිතක් විය. මෙය නුවර යුගයේ ද පැවති බව නොක්ස්ගේ වාර්තාවෙන් තහවුරු වේ (එම).

සිංහල සංදේශ කාව්‍ය ජනශ්‍රැති වලට අයත් නොවුනද ජනශ්‍රැතියේ එන යම් යම් සිද්ධීන් ඒවායෙහි සඳහන් වේ. සංදේශ කාව්‍යයන් හි ප්‍රධාන නගර, මුහුදු බඩ හා රට තුළ ගම් පෙදෙස්, කෙත්වතු, පොල්වතු, ගව සම්පත ඒදඩු හා පාලම්, මඩම් හා අම්බලම් පිළිබඳව සඳහන් වේ. එය ජන ශ්‍රැතියේ එන යම් යම් සිද්ධීන් අලලා නිර්මාණය කිරීම තුළ පැරණි සමාජය ප්‍රවාහන විධි හා ඒ සම්බන්ධව සමාජ තොරතුරු මතු කර දක්වා ඇත. පහත සඳහන් වන්නේ ගිරා සංදේශ නිර්මාණකරු පනාපිටියේ අම්බලම පිළිබඳව සඳහන් කළ ආකාරයයි.

අම්බලමේ නොම	ද
දහරැස් උනුත් මත්	බැඳ
මෙලෙසින් කියන	සොඳ
තෙපුල් හා අස අසා උන්	සඳ

(කුමාරසිංහ, 2005: 73)

පැරණි ජන සමාජය තුළ පැවති ප්‍රවාහන විධි හා ඒ හා බැඳුණු සමාජ සංස්කෘතිය පිළිබඳ මනා විවරණයක් කරන්නට ජනශ්‍රැති සමත් වී ඇත. සටහන් කරන්නට පොත් පත් බහුල නොවූ එකල සමාජය පිළිබඳ මෙකළ හදාරන්නට අවස්ථාව සැලසී ඇත්තේ ජනශ්‍රැති නිසාවෙනි. එය වාචිකව පරපුරෙන් පරපුරට පැවත ආ අතර භාවිතය තුළ එය සමාජයේ තහවුරු විය. පයින් ගමන් කරද්දී, කරත්තයේ ගමන් කරද්දී හෝ මගතොට විඩා නිවන අම්බලම තුළ හෝ සිටියදී ජනශ්‍රැති නිර්මාණය වන්නේ පාච්ච කාන්තිය නැතිකර ගැනීමට ය. ගැමියා පිරුළු කවකට ඇතුළත් කර ඇති ආකාරය මගින් එය මැනවින් පැහැදිලි වේ.

නැසුවට යමෙක් කළ වෙරය පහ	වේද
නැතුවට බජන් කෙසරිඳු තණකොළ	කාද
වැරැනට මත වරණ කොරහේ	නාවාද
කැඩුනට අම්බලම ගව්වය	කොටුවේද

(විතාන 1999: 56)

වන පෙත් මැදින් පයින් වන්දනාවේ යන වන්දනාකරුවන් සිය විශ්වාසය තැබුවේ බුදුන්, දෙවියන් කෙරෙහිය. තුණ්සරණේ කවි පයින් වන්දනාවේ යන වන්දනාකරුවන් විසින් පබැඳු නිර්මාණයන් ය. ඒ තුළ ආශිර්වාද ප්‍රාර්ථනා කිරීම හා මගතොට දී සොර සතුරන්ගෙන් සහ වග වලසුන්ගෙන් සිදුවිය හැකි අනතුරු පිළිබඳ ඔවුනගේ සිත රැඳී බිය අඩු කරන්නට සමත් විය.

සමාලෝචනය

සොබා දහම හා බද්ධව විකාශනය වූ මානව සමාජය තුළ මුල් කාලයේ පයින් ගමන් කළ මිනිසා පසුව හීලෑ සතුන් යොදා ගෙන එයින් සිය ප්‍රවාහන අවශ්‍යතාවය ඉටු කර ගත්හ. පසුව රෝදය සොයා ගැනීමත් සමඟ සරල වාහන නිෂ්පාදනය කළ ඔවුන් සතුන්ගේ ශ්‍රම දායකත්වයෙන් කරත්තය වැනි ප්‍රවාහන මාධ්‍ය සමාජගත කරන ලදී. පැරණි ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය තුළ භාවිත කළ ප්‍රවාහන විධි හා එම සමාජ සංස්කෘතිය පිළිබඳ තවලම් කවි, කරත්ත කවි, පාරු කවි, අම්බලම් කවි, පෙර මඟ ලකුණු සංදේශ කාව්‍ය තුළින් මතු කරන ජනශ්‍රැති සාක්ෂි දරයි. කාන්තිය මහන්තිය සහ දුක්ඛ දෝමනස්සයන් සමනය කර ගැනීමටත් මඟ තොට සතුන්ගෙන් අරක්ෂාවීමටත් මඟ ලකුණු තහවුරු කර ගැනීමටත් එමගින් අවස්ථාවක් උදාකරගන්නා ලදී. තත්කාලීන සමාජීය ක්‍රියාකාරීත්වයේ එක් පැතිකඩක් වූ ප්‍රවාහනය සහ තදාශ්‍රිත ක්‍රියාකාරීත්වයන් පිළිබඳ ව දෙවන පරපුරට දායාද කිරීමට පැරැන්නන් භාවිත කළ ජන කවි, කවි සිපද, ප්‍රස්ථාව පිරුළු හා අනෙකුත් ජනශ්‍රැති යනු හුදු සමාජ ප්‍රකාශනයක් පමණක් නොව මානව සමාජයේ යථාර්ථය පිළිබඳ ප්‍රබල ප්‍රකාශනයකි.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

අමරසේකර, ඩී., 1996, ජන කවිය සහ ගැමි සමාජය, වරකාපොල, ආරිය ප්‍රකාශකයෝ.

අමරසේකර, ඩී., 2005, *ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ප්‍රශ්න*, වරකාපොල, ආරිය ප්‍රකාශකයෝ.

ආනන්ද, එස්., 2000 *සිංහල ජනශ්‍රැතිය සහ සත්ත්ව ලෝකය*, වැල්ලම්පිටිය, චතුර මුද්‍රණාලය.

කුමාරසිංහ, එස්., 2005, *කර්තව්‍ය හා ජනජීවිතය*, කොළඹ 10, ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

තිලකසිරි, එස්., 2008, *සිංහල සංදේශ කාව්‍යයේ සමාජ පසුබිම*, කොළඹ 10, ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

නොක්ස්, ආර්., 1995, *එදා හෙළදිව*, පරි. කරුණාරත්න ඩේවිඩ්, කොළඹ, ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.

පතිරණ, ටී., 2009, *අපේ දුම්රිය ජනශ්‍රැතිය*, කොළඹ 10, ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ'

පල්ලියගුරු, සී., 2005, *ජනශ්‍රැතිය, පුරාකතාව සහ පුරාවෘත්තය*, කොළඹ 10, ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

මුණසිංහ, අයි., 2000" *ශ්‍රී ලංකාවේ මාර්ග ප්‍රවාහනය*, කර්තෘ ප්‍රකාශන.

විතාන, පී., 1999, *අම්බලම් සාහිත්‍යය*, රාජගිරිය, කුරුලු පොත්.

විමලවංශ හිමි, බී., 1964, *අපේ සංස්කෘතිය*, කොළඹ, ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.

සිල්වා, ඒ. ද., මලලසේකර, පී., 2001, *සිංහල ජනසම්මත කාව්‍ය*, කොළඹ 10, ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

David L. Sills (Editor) 1968, *International Encyclopedia Social Sciences* , Vol.v, Macmillan Co. and Free Press.

Mahendra, S., 1990, *Man and Myth*, Udaya publications.

Rathnapala, N., 1991, *Follcone of Sri Lanka*. The state printing Corporation.

The oxford English Dictionary, 1979, Vol V. Oxford at the Claredon press.